

דף קמו.

אור"ח סימן שיר סעיף א

עין משפט א.

א. אין בנין וסתירה בכלים ^ח, והיינו מה שאינו בנין גמור וסתירה גמורה אבל בנין וסתירה גמורה שייך אף בכלים, וע"כ חבית שאינה מחזקת ארבעים סאה ^ט שנשברה ודיבק שבריה בזפת יכול לשוברה בשבת ליקח מה שבתוכה דאין זה סתירה גמורה, אבל לא יכוין לעשות בה נקב יפה שיהיה לפתח דא"כ אסור מצד מתקן מנא.

ב. אם החבית שלמה אסור לשברה דהוי סתירה גמורה ^י, אפי' בענין שאינו עושה כלי, ואפי' נקב בעלמא אסור לנקוב בה, וגם להרחיב נקב שבה אסור ^י.

הגה: ובלבד שיתכוין להרחיב הנקב ^ל.

ג. היה סכין תקוע מע"ש בחבית מותר להוציאו ^מ ולהכניסו שאינו מתכוין להוסיף.

ה. שבת קכ"ב וכרבא.

ט. זו תוספת מדברי הרמ"א דמחמיר ובעינן תרתי לטיבותא אך דעת השו"ע אפי' במחזקת מ' סאה אם דיבק שבריה אין בזה סתירה. כה"ח אות ב'. ולדעת הרמ"א אם מחזקת מ' סאה אפי' דיבק שבריה בזפת אסור לשברה משום סותר אהל.

י. ועיין בכה"ח אות ה' דדעת הרמב"ם ועוד להתיר ובלבד שלא יעשה אותה עי"ז כלי דאז הו"ל מכה בפטיש.

כ. העושה חור בכותל כדי לשים שם יתד לתלות בו, בעשיית החור כבר חייב משום בונה, מגמ' שבת ק"ג ע"א ורש"י שם, כה"ח אות י"ב.

ל. זה לדעת השו"ע אבל לדעת הרמ"א עצמו אפי' אינו מתכוין אסור משום פסיק רישיה כמבואר ברמ"א אח"כ בסכין שהיה תקוע מע"ש בחבית, כה"ח אות י"ג.

מ. ולדעת מר"ן השו"ע מותר אפי' היה תקוע בחוזק ולא הוציאו משם אפי' פעם אחת מבעוד יום ג"כ מותר הגם שזה פסיק רישיה כיון שעיקר איסורו מדרבנן ואינו מתכוין, אבל אם תקוע בדבר שמחובר לקרקע שיש בזה איסור תורה מודה מר"ן השו"ע דאסור להוציאו בשבת אם לא שהוציא אותו כבר פעם אחת לפני שבת. ועיין בכה"ח אות י"ד.

ו. ולענין דינא בפסיק רישיה דניחא ליה באיסור דרבנן ואינו מתכוין דעת הרמ"א בס"ק ה' לאסור כדברי הרמ"א וכך היא דעת הא"ר והגר"א והגאון רע"א, ומ"מ במקום צורך אין לחוש להחמיר, ובפרט במקום שגם מקלקל, כה"ח אות י"ד, ועיין ביביע אומר ח"ד סי' ל"ד.

הגה: ודוקא שהוציאו פעם אחת מבעוד יום, אבל בלי זה הוה ליה פסיק רישיה שעושה פתח ונקב לחבית.

עין משפט ב. אר"ח סימן שיר פעיף ו

ח. מותר להתזו ראש החבית ב^ב בסייף דאינו מתכוין לעשות פתח שהרי מסיר ראשה ב^ב אבל לעשות לה נקב בצדה אסור אפי' ברומח שעושה נקב גדול ואינו דומה לפתח, דכיון שזה מצדה ודאי לפתח מתכוין ע^ב.

עין משפט ג. אר"ח סימן שיר פעיף יא

יא. יג. אסור ליתן שעוה או שמן עבה ב^ב בנקב החבית לסותמו משום ממרח, אבל בדברים שאין בהם ממרח מותר ז^ב, ואם היה היין יוצא דרך הנקב אסור לסותמו ק^ב אפי' דרך הערמה כגון לתת שם שום ולומר שעושה כן

ג. ואם היא מחזקת מ' סאה אסור שיש לה דין כמחובר ויש בזה בונה וסותר, ב"י ולבוש. **ס.** משמע מדברי השו"ע אפי' החבית שלמה ולא שדיבק שבריה בזפת ודלא כהמ"א בס"ק ז', כה"ח אות ל"ו.

י. ובענין פתיחת קופסת סרדינים העלה בכה"ח אות ל"ח דמותר לפותחם בשבת, ואם אפשר יפתחו אותם מע"ש.

ע. ולעשות נקב במגופה למעלה מותר אע"ג שבחבית עצמה למעלה אסור כמ"ש בסעיף א' שאני במגופה דאפי' אם היה בה הפתח להכניס ולהוציא לא היה חייב כיון שהמגופה אינה חיבור לחבית ובנקב במגופה למעלה שאינה עשויה רק להוציא בלבד מותר. כ"כ התוס' בשבת מ"ח ע"ב ומ"א ס"ק ח', ועיין בכה"ח אות מ"ו-מ"ז.

פ. שבת קמ"ו במשנה. ומכאן יש למחות באותם המחממין ביו"ט תחתית נרות השעוה באש כדי לדבקם במנורה דזה איסור גמור משום ממרח.

גם אסור ליגע בשעוה החמה ביו"ט שמא יבא למרח, כ"כ הכנה"ג בהגה"ט. אבל המ"א בס"י תקי"ד ס"ק ו' כתב דכשמדבק הנרות שעוה אין בזה ממרח דרק במשפשפו יש איסור ממרח, ומ"מ אסור לדבקם ג"כ גזירה שמא יבא למרח. כה"ח אות ע"ט. ומש"כ דאסור ליתן שעוה בנקב החבית היינו אפי' שעוה שהכינה מבעוד יום דאי לאו הכי מוקצה דלאו כלי היא.

ושמן עבה כיון ששייך בו מירוח קצת אסרו דאתי לאחלופי בשעוה. ב"י. כה"ח אות פ"ב. **צ.** אם היין לא יוצא, אבל אם יוצא משם אסור בכל דבר משום דמחזי כמתקן מנא. רש"י שם.

ק. אבל בכרזה או בפקק שעשוי להסירו ולהניחו שם בכל עת לא נקרא בנין אלא כיסוי כלי שמותר כה"ח אות פ"ו.

ואם החבית מחזיקה מ' סאה אסור לסתום אפי' בעץ שדרך לסתום בו החבית דהוה בונה, כ"כ במשב"ז אות יו"ד וכתב הכה"ח באות פ"ז דאם עשוי להסירו בשבת גם בזה מותר ואין חשש בונה אלא ככיסוי.

להצניע השום שם ואינו מתכוון לסתום החור, ואם הוא ת"ח מותר לו להערים ר בכך.

עין משפט ד. או"ח סימן שיר סעיה ח

ה. י. כלי של כפות תמרים ועשויין כמין סלים ונותנים לתוכם תמרים להתבשל וקושרים הכיסוי בחבל מותר להתיר ולסתור הכלי והחבל ש וחותך אפי' בסכין שכל זה הוא כמו ששובר אגוזים או שקדים ליטול האוכל מהם.

עין משפט ה.ו.ז. או"ח סימן שיר סעיה ו
עיין לעיל עין משפט אות ב

עין משפט ז.ט. או"ח סימן שיר סעיה א
עיין לעיל עין משפט אות א

דף קמו:

עין משפט א.ב. או"ח סימן שיר סעיה ב

ב. ד. היה בחבית נקב ונסתם אם הוא למטה מן השמרים אסור לפותחו דכיון שהוא למטה וכל כובד היין עליו צריך סתימה מעליא ונחשב

ר. משום דהערמה בדבר דרבנן בת"ח לא יבא לעשות כן לכתחלה, וגם היום יש לנו ת"ח לענין זה, כה"ח אות פ"ח.

וּפְשׁוּט דבשמן עבה שגזרינן אטו שעוה גם בת"ח אסור, כה"ח אות פ"ט.
ש. שבת קמ"ו ע"א ורש"י שם. ודוקא כלים של כפות תמרים דלאו כלים גמורים ואינם עשויים אלא שיתבשלו התמרים בתוכם, אבל כלי גמור פשוט דאסור לסותרם, וכ"מ בירושלמי דף י"ד ע"ב, מ"א ס"ק י"ג.

וה"ה אותם סלים שעשויים לשים בהם תמרים לשלח אותם למדינות אחרות מותר לחתוך ולהפקיעם ביום שבת כיון שאינם כלים גמורים אלא עשויין לשלח בהם ואח"כ זורקים אותם. כה"ח אות ס"ט, לפ"ז שקיות חלב או בקבוקים מפלסטיק או קופסאות שימורים שעשויים רק לשימוש חד פעמי ואח"כ זורקים אותם אין להם דין כלים גמורים ומותר לסתור ולחתוך אותם בשבת.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

כפותח מחדש^ה, אבל אם הנקב היה למעלה מן השמרים ונסתם מותר לפותחו בשבת^א, דאין עושין שם סתימא מעולה, ובלבד שלא יוסיף עליו ממה שהיה.

עין משפט ג. חו"מ סימן קעב סעיף ז

ז. ח. בית שפתחו לחצר סתום אם פריך את פצימיו אין לו ד' אמות ומ"מ יש לו חלק בחצר = מאחר שהיה לו שם פתח.

עין משפט ה.ו. או"ח סימן שיד סעיף ה

ה. ז. מותר ליתן קנה חלול^ג בחבית להוציא יין אע"פ שלא היה בו מעולם, אבל ליתן עלה של הדס ולקפלו כעין מרזב בנקב החבית והיין זב דרך שם כמרזב, אסור גזירה שמא יתקן מרזב בשבת^ד, לא כן בקנה שאין עושה בו שום מעשה מותר ולא גזרו בו.

הגה: ויש מתירין אפי' בעלה הדס כשיש לו הרבה קטומים ואין חשש שמא יבא לקטום.

עין משפט ז. או"ח סימן שיד סעיף יא

יא. יג. אסור ליתן שעוה או שמן עבה^ה בנקב החבית לסותמו משום ממרח,

ת. וע"כ אסור לעשות שם אפי' נקב קטן שאין עשוי להכניס ולהוציא על ידו, מ"ב אות י"ד.

א. וי"א אפי' אם הנקב היה גדול מותר לפתחו, ב"י. אבל להוסיף עליו אסור, אף דבב"י משמע דמותר בשו"ע חזר בו מזה. כה"ח אות י"ח.

ב. דבסתירת פצימיו לא סילק אלא הד' אמות שלפני הפתח לפירוק משאו אך לא ביטל חלקו בחצר. סמ"ע ס"ק י"ז.

ג. שהרי עומד ומוכן ואינו מתקן כלי אבל אם צריכה תיקון כל שהוא אסור.

ד. שבת קמ"ו מימרא דשמואל, וכ"כ הרמב"ם גזירה שמא יבא לתקן מרזב בשבת, אבל הרמ"א כתב הטעם שמא יקטום וכ"כ הרא"ש. ועיין בכה"ח אות ל"ב.

ה. וי"א שבת קמ"ו במשנה. ומכאן יש למחות באותם המחממין ביו"ט תחתית נרות השעוה באש כדי לדבקים במנורה דזה איסור גמור משום ממרח.

גם אסור ליגע בשעוה החמה ביו"ט שמא יבא למרח, כ"כ הכנה"ג בהגה"ט.

אבל המ"א בסי' תקי"ד ס"ק ו' כתב דכשמדבק הנרות שעוה אין בזה ממרח דרק במשפשפו

אבל בדברים שאין בהם ממרח מותר^י, ואם היה היין יוצא דרך הנקב אסור לסותמו^ז אפי' דרך הערמה כגון לתת שם שום ולומר שעושה כן להצניע השום שם ואינו מתכוון לסתום החור, ואם הוא ת"ח מותר לו להערים^ח בכך.

עין משפט זז. אר"ח סימן שיד פעיף ה

ה. ז. מותר ליתן קנה חלול^ט בחבית להוציא יין אע"פ שלא היה בו מעולם, אבל ליתן עלה של הדס ולקפלו כעין מרזב בנקב החבית והיין זב דרך שם כמרזב, אסור גזירה שמא יתקן מרזב בשבת^י, לא כן בקנה שאין עושה בו שום מעשה מותר ולא גזרו בו.

הגה: ויש מתירין אפי' בעלה הדס כשיש לו הרבה קטומים ואין חשש שמא יבא לקטום.

עין משפט טי. אר"ח סימן שא פעיף לה

לה לבדים הקשים אסור להביאם בר"ה או בכרמלית כשהוא מעוטף בהם. ואם אינם קשים הרבה, מותר.

יש איסור ממרח, ומ"מ אסור לדבקם ג"כ גזירה שמא יבא למרח. כה"ח אות ע"ט. ומש"כ דאסור ליתן שעוה בנקב החבית היינו אפי' שעוה שהכינה מבעוד יום דאי לאו הכי מוקצה דלאו כלי היא.

ושמן עבה כיון ששייך בו מירוח קצת אסרו דאתי לאחלופי בשעוה. ב"י. כה"ח אות פ"ב. ו. אם היין לא יוצא, אבל אם יוצא משם אסור בכל דבר משום דמחזי כמתקן מנא. רש"י שם.

ז. אבל בברזה או בפקק שעשוי להסירו ולהניחו שם בכל עת לא נקרא בנין אלא כיסוי כלי שמותר כה"ח אות פ"ו.

ואם החבית מחזיקה מ' סאה אסור לסתום אפי' בעץ שדרך לסתום בו החבית דהוה בונה, כ"כ במשב"ז אות יו"ד וכתב הכה"ח באות פ"ז דאם עשוי להסירו בשבת גם בזה מותר ואין חשש בונה אלא ככיסוי.

ח. משום דהערמה בדבר דרבנן בת"ח לא יבא לעשות כן לכתחלה, וגם היום יש לנו ת"ח לענין זה, כה"ח אות פ"ח.

ופשוט דבשמן עבה שגזרינן אטו שעוה גם בת"ח אסור, כה"ח אות פ"ט.

ט. שהרי עומד ומוכן ואינו מתקן כלי אבל אם צריכה תיקון כל שהוא אסור.

י. שבת קמ"ו מימרא דשמואל, וכ"כ הרמב"ם גזירה שמא יבא לתקן מרזב בשבת, אבל הרמ"א כתב הטעם שמא יקטום וכ"כ הרא"ש. ועיין בכה"ח אות ל"ב.

עין משפט כ.

אור"ח סימן שיה פעיף ג

ג. כשם שאסור לבשל בשבת באור כך אסור לבשל בתולדת האש^ב, כגון ליתן ביצה בצד הקדרה^ל או לשבור אותה על סודר שהוחם באש, ואפי' בתולדת חמה אסור^מ כגון שהסודר הוחם בשמש שגזרו משום תולדת האש.

אסור להטמין הביצה בחול שהוחם מהשמש, אבל בשמש עצמה מותר^ב וכן מותר לתת המים בשמש כדי שיתחממו שבה לא גזרו.

עין משפט ל.מ.ג.

אור"ח סימן שא פעיף מה

מה. מח. נרטבו לו בגדיו במים הולך בהם ואינו חושש^ס שמא יבא לידי סחיטה, ולא ישטח אותם לייבשם מפני מראית העין^ע שלא יחשדו אותו שכבסן בשבת, ואפי' בחדרי חדרים אסור^פ, ואם שטחן מע"ש אינו חייב לסלקן^צ בשבת שלא יאמרו ששטחן בשבת.

כ. המבשל בתולדת האש חייב, גמ' ומ"א ס"ק ט'. וע"כ גזרו תולדת חמה משום תולדת האש.

ל. ויכולה ליצלות שם כמאכל בן דרוסאי.

מ. פלוגתא דרבי יוסי ורבנן, ופסקו הרי"ף והרמב"ם כרבנן, ב"י דאסור כתולדת אש, ואפי' בדיעבד אסור ובמו"ש אפשר דגם למבשל עצמו מותר וצ"ע לדינא. רע"א, ועיין במש"כ לעיל באות ב' והנראה שלדעת הגר"א מותר גם למבשל במו"ש מיד, ע"ש.

המבשל בחמי טבריה אסור כתולדת החמה מגמ' ובמשנה פ"ט דנגעים, ובסנהדרין דף ק"ח ע"א אמרו דנשתיירו מדור המבול, ורמב"ם פ' ט' הלכה ג'. ועיין במ"א ס"ק י'.

נ. דאין דרך בישול בכך ושמש באש לא מחליפים ר"ן.

ו. האש המתהווה ע"י זכוכית באמצעות השמש הוי תולדת חמה ואסור, ועיין בכה"ח אות מ"ו.

ס. דאין אדם סוחט כשהן עליו, לבוש.

ע. ואם עבר ושטחם, אע"פ שעשה איסור אין מחייבין אותו לסלקם, וגם אם שטוחים מע"ש אפי' התייבשו מלפני שבת אין מחייבין אותו לסלקם משום החשד, כה"ח אות ר"ס.

פ. ודוקא באיסור תורה אומרים אפי' בחדרי חדרים אסור, אבל באיסור מדרבנן בחדרי חדרים היכא שאין איסור מראית העין לא גזרו, ט"ז ס"ק כ"ח, מ"א ס"ק נ"ו, ברכי יוסף אות ט"ו. מ"מ לפני בני ביתו אסור גם באיסור דרבנן, כה"ח אות רס"א ממשב"ז.

צ. דעיקר החשד בשעת השטיחה.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com